

Сорока Оксана Леонідівна,
викладач української мови і літератури, зарубіжної літератури
вищої кваліфікаційної категорії, старший викладач
ВСП «Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського НПУ ім. О. Довженка»

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ПРОЦЕСІ ПОЗНАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛІТЕРАТУРИ

Одним із найважливіших засобів підвищення якості підготовки майбутніх фахівців у закладах фахової передвищої освіти є, крім навчальної, дослідницька робота. Практично вона реалізується як комплекс заходів наукового, методичного, організаційного характеру, що формує у студентів навички наукових досліджень відповідно до обраної спеціальності в рамках освітнього процесу й поза ним.

Із цією метою у Відокремленому структурному підрозділі «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка» створюють студентські наукові гуртки та проблемні групи. Здобувачі освіти, зацікавлені в дослідницькій діяльності, працюють над розв'язанням проблеми або завдань, поставлених викладачем – керівником такої групи.

При цикловій комісії гуманітарно-соціальних освітніх компонентів коледжу створено студентську наукову проблемну групу «Майстерня живого слова», метою діяльності якої є сформувати в студентів першого – другого курсів бажання та мотивацію до дослідницької діяльності, виконання науково-дослідних робіт, розвивати творче та аналітичне мислення, усне й писемне мовлення, творчий потенціал та прагнення до презентації на широкий загал результатів діяльності.

Планування діяльності проблемної групи спрямоване не тільки на формування в здобувачів освіти ключових компетентностей, а також і на виховання всебічно розвиненої та гармонійної особистості.

Оскільки освітньо-виховний процес зараз відбувається в дистанційному форматі, то й під час планування та проведення занять проблемної групи слід урахувувати багато чинників, насамперед те, що здобувачі освіти не можуть взаємодіяти безпосередньо, співпрацювати. Тому робота викладача (керівника проблемної групи) и полягає в координації діяльності її членів.

У рамках національно-патріотичного виховання члени студентської проблемної групи «Майстерня живого слова» працювали над проєктом «Трагічні сторінки українського народу: Голодомор 1932–1933 років у поезії та прозі» (у рамках заходів з нагоди 90-х роковин Голодомору 1932–1933 років в Україні – геноциду українського народу).

Студенти розробили план, що включав: вибір форм і методів роботи; опрацювання теоретичного матеріалу (історичні події в Україні 1933–1934 рр.); художніх творів про Голодомор, виділення найбільш ілюстративних цитат, у яких відображено трагедію українського народу; перегляд художніх та документальних фільмів «Червоне намисто», «Гірки жнива» тощо; оформлення дослідницьких робіт у рамках реалізації проєкту; результатів виконання проєкту (проведення конференції); проведення аналізу роботи.

До реалізації проєкту керівником проблемної групи було поставлено такі цілі:

- розкриття трагічних сторінок історії українського народу через літературні твори;
- сприяння літературній освіченості та ерудованості української молоді, просуванню української книги;
- формування національної пам'яті, почуття гідності, поваги, любові до своєї нації, готовності до спротиву та подолання почуття меншовартості на прикладах героїв творів української літератури;

- виховання в здобувачів освіти емпатії, розуміння причин та наслідків трагічних подій історії;

- розкриття актуальності проблематики творів, проведення історичних паралелей із сучасністю.

Завдання проєкту передбачали:

1) вчити здобувачів освіти аналізувати та систематизувати доступну інформацію;

2) розвивати читацьку компетентність, стимулювати участь у дослідницькій та мистецькій діяльності;

3) поповнювати методичні напрацювання в напрямках патріотичного, мовно-літературного та естетичного виховання;

4) вчити здобувачів освіти працювати з інформацією та матеріалами для досягнення мети творчого проєкту;

5) розвивати мовленнєву компетентність здобувачів освіти;

6) використовувати можливості ІТ та ІІІ у процесі вивчення української літератури.

Працюючи над реалізацією мети та завдань проєкту, здобувачі освіти вчилися: співпрацювати в межах групи; розширювати та поглиблювати знання з української літератури та історії України, опрацьовувати художні та публіцистичні твори; аналізувати переглянуті художні та документальні фільми за визначеною темою; вивчати документальні свідчення та спогади очевидців подій; знаходити необхідну інформацію, інтерпретувати її відповідно до творчого задуму та презентувати тощо.

Очікувані результати проєкту: навчитись ефективно співпрацювати в межах створених груп; подальша участь здобувачів освіти в пошуково-дослідницькій та творчій діяльності; удосконалення навичок оформлення та узагальнення матеріалу; поглиблене вивчення та осмислення творів українських письменників та режисерів, історичного минулого України; узагальнення розуміння здобувачами освіти понять «національна свідомість», «національна пам'ять», «почуття гідності»; виховання поваги молодого покоління до історії своєї Батьківщини, її культури та мови.

Під час першого етапу – підготовчого (дослідницько-аналітичного) – здобувачів освіти було поділено на підгрупи відповідно до уподобань та напрямів діяльності: «Дослідники-очевидці», «Бібліотекарі-пошуковці», «Митці»; вони ознайомилися з планом реалізації проєкту та ключовими питаннями, над розв'язанням яких доведеться працювати:

- Трагічні події 1933–1934 рр. Документи та свідчення очевидців.

- Відображення подій Голодомору в літературі та мистецтві.

- Події очима сучасності.

Другий етап – реалізаційний – передбачав вивчення, узагальнення та систематизацію теоретичного матеріалу з історії періоду; опрацювання творів художньої літератури з теми висвітлення подій Голодомору 1933–1934 рр., виділення найбільш ілюстративних епізодів, цитат; художнє відображення подій Голодомору у власних творчих роботах.

Під час третього етапу – підсумкового – відбулася конференція із захисту-презентації кінцевих продуктів діяльності виконавців, а також підбиття підсумків роботи творчих груп. У її ході було зроблено історичний екскурс у минуле, зазначено причини та наслідки Голодоморів в Україні, продемонстровано документи, зокрема так званий «Закон про п'ять колосків», проведено історичні паралелі із подіями сьогодення: вивезення та знищення зерна російською федерацією. Здобувачі освіти презентували власні результати досліджень: дібрану документальну, художню літературу та відеохроніки й художні фільми про події Голодомору, найбільш яскраві цитати очевидців, політиків та дослідників цих подій, власні ілюстрації до творів та фільмів. Усі поставлені перед учасниками творчої групи завдання були виконані, цілі – досягнуті.

Для реалізації студентами цілей та завдань проєкту до підготовки були залучені працівники бібліотеки, викладачі історії та літератури.

Так, навчання та виховання студентської молоді має відбуватися не лише під час занять, а й у позанавчальний час. Участь здобувачів освіти в наукових гуртках та проблемних групах формує навички, що будуть корисними в подальшому навчанні й житті: виокремлюються здібні та активні студенти, які поглиблено вивчають досягнення сучасної науки, розвивають власний науковий потенціал та компетентності. У здобувачів освіти виховується стійкий інтерес до самостійної творчої роботи, самоосвіти, підвищення власної активності. Така діяльність сприяє самовираженню студентів, інтелектуальному та духовному розвитку особистості; формуванню фахової майстерності, почуттів колективізму та відповідальності.